

אמר רבא זאת אומרת עבד עברי גופו קנוי -

Rovo said; this teaches that the body of an עברי is acquired

Overview

רבא cites a ברייתא which states that an עבד goes free with a שטר. רבא concluded that this ברייתא teaches us that an ע"ע is גופו קנוי to the master (and therefore merely saying that he is free is insufficient, we require a שטר to release him from this הגוף).¹ תוספות discusses whether our משנה also maintains ע"ע גופו קנוי.

מדלא חשיב במתניתין שטר משמע דעבד עברי אין גופו קנוי² -

Since our משנה does not mention that an ע"ע is יוצא בשטר, it seems that the תנא of our משנה maintains that the body of the ע"ע is not קנוי to his master –

תוספות asks:

ותימה דרבא דקאמר עבד עברי גופו קנוי היכי פליג אמתניתין³ -

And it is astounding! How is it that רבא argues on our משנה and maintains ע"ע גופו קנוי?!

תוספות anticipates a possible resolution (but rejects it):

וליכא למימר דרבא דייק מברייתא הכי וליה לא סבירא ליה הכי -

And we cannot say that רבא merely infers from the ברייתא that the ברייתא (which mentions שטר) maintains that ע"ע גופו קנוי, however רבא himself does not agree with the ברייתא, but rather רבא maintains ע"ע אין גופו קנוי just like our משנה (which would answer תוספות question) –

תוספות rejects this resolution:

דאמר לקמן בפירקין (דף כה,א) עד היכן גלגול שבועה⁴ -

¹ See previous לימא תוס' ד"ה לימא [TIE footnote # 10].

² Therefore there is no need for a שטר to free him; the master can merely say the same words that appear in the שטר and the ע"ע will be free; since גופו is not קנוי, the words (of מחילה) are sufficient. The same way the ברייתא, which mentions שטר teaches us that גופו קנוי, similarly the fact that the משנה does not mention שטר, indicates that the משנה maintains ע"ע אין גופו קנוי. See 'Thinking it over'.

³ We (seemingly) have a dispute between a סתם משנה (which maintains ע"ע אין גופו קנוי) and the ברייתא (which maintains ע"ע גופו קנוי). We usually follow the ruling of the משנה against a ברייתא (especially a סתם משנה); how is it that רבא chose the ברייתא over a סתם משנה?!

⁴ The law of גלגול שבועה is that if a litigant is required to swear (against the opposing litigant), the opposing litigant may 'roll over' (גלגול) other שבועות and make him swear on other litigations between them that ordinarily do not require a שבועה. The גמרא wants to know how far fetched may his claims be to require a גלגול שבועה. רבא answered that he may even claim that 'ע"ע' you are my. The גמרא asked why is this considered to be a far fetched claim; he is claiming that he is owed money (the work which the ע"ע is required to do).

For the גמרא later in this פרק asks; 'how far does גלגול שבועה go?' -

ומסיק רבא לטעמיה דאמר רבא עבד עברי גופו קנוי⁵ -

And the גמרא concludes that רבא follows his ruling, for רבא ruled קנוי גופו ע"ע. It is evident from that גמרא that רבא actually maintains that קנוי גופו ע"ע and not merely that רבא inferred that the ברייתא maintains so. The question remains how can רבא argue on our משנה!

answers: תוספות

ויש לומר דמתניתין נמי סברה דגופו קנוי⁶ -

And one can say; that our משנה can also maintain that קנוי גופו -

והא דלא חשיב שטר -

And the reason our משנה does not mention שטר (is not because קנוי גופו, but rather) -

משום דתנא דמתניתין לא חשיב אלא יציאות שהם בעל כרחו של אדון⁷ -

Because the תנא of our משנה does not mention all possible יציאות, but rather only those יציאות which are against the will of the master -

אבל שטר מדעתו⁸ של אדון:

however the יציאה of שטר can only be with the consent of the master; therefore it is not mentioned, but it has nothing to do with קנוי גופו אין.

Summary

Our משנה can maintain קנוי גופו ע"ע, but it does not mention שטר since it is not a יציאה which is בע"כ של אדון.

Thinking it over

(in his question) inferred that our משנה (since it does not mention שטר) תוספות maintains that קנוי גופו ע"ע. However there is still the question why the משנה did not include the יציאה of זיל תרי באפי ליה (and also the יציאה of הפקר)?!¹⁰

⁵ See ד"ה גופו רש"י there that the חידוש is even though it is not a claim of מטלטלין (for he claims he owns the עבד [we say קנוי גופו] and a person is not considered מטלטלין), nevertheless there is עיי"ש.

⁶ We cannot prove from the fact that the משנה does not mention שטר that it maintains קנוי גופו ע"ע.

⁷ By an ע"ע this includes גרעון כסף, יובל, שנים, יובל, וגרעון כסף; by אמה העבריה this includes (the additional יציאה of) סימנין; by a נרצע it includes ומיתת האדון [all these יציאות are בע"כ של אדון; the master cannot prevent them from happening].

⁸ The אדון cannot be coerced to free his ע"ע with a שטר. If he is coerced it is invalid and he remains his עבד.

⁹ See footnote # 2.

¹⁰ See מהרש"א.